

Ref. nr.:

Saksnr.: 201003174

Dato: 16.03.12

Fastsetting av forskrift om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern m.m. (psykisk helsevernforskriften)

1. Innledning

Forskriftsreguleringen av det psykiske helsevernet fremgår i dag av elleve ulike forskrifter. Bestemmelsene regulerer et område av rettssikkerhetsmessig stor betydning, da flere av reglene griper inn i enkeltmenneskers liv og selvbestemmelsesrett. Det er derfor viktig at reglene er lett å finne frem til og å forstå.

Forskriftene fremstår i dag som svært fragmentarisk bygget opp. Forskriftene dekker for så vidt materielt avgrensede områder, men er likevel tett knyttet sammen. En samleforskrift vil derfor kunne avhjelpe behovet for større oversikt og gjøre regelverket lettere tilgjengelig. Brukere av regelverket er aktører i helse- og omsorgstjenesten, pasienter og pårørende, kontrollkommisjoner og tilsynsmyndigheter.

Samleforskriften fastsettes med hjemmel i psykisk helsevernloven og spesialisthelsetjenesteloven.

2. Høring og foreleggelse

Forslag til ny samleforskrift for psykisk helsevern ble sendt på alminnelig høring i perioden 3. september til 15. desember 2010.

Departementet mottok svar fra 56 høringsinstanser. 17 høringsinstanser uttaler at de ikke har merknader eller innsigelser til forslaget. Et stort flertall av høringsinstansene støtter forslaget om å samle regelverket i én forskrift.

To høringsinstanser (Diakonhjemmet sykehus og Universitetssykehuset i Nord-Norge) er skeptiske til at forslag til samleforskrift fremmes nå. Det uttales blant annet at hyppige regelverksendringer gjør det krevende å være oppdatert juridisk. Først de siste årene har lov og forskrifter "satt seg" som kjent kunnskap. En revisjon med ny struktur uten særlig substansielle endringer vil, ifølge disse høringsinstansene, medføre en kvalitetssenking på det psykiske helsevernets bruk av regelverket.

Helse Bergen HF uttaler at de ikke støtter departementets forslag til plikt for den faglige ansvarlige til å gi skriftlig redegjørelse for kontrollkommisjonen i klagesaker etter psykisk helsevernloven kapittel 3 og ved klage på overføringsvedtak. Helseforetaket mener at en slik plikt vil medføre unødvendig merarbeid, og at gjeldende regel – at kontrollkommisjonen har adgang til å be om en skriftlig redegjørelse når den finner det formålstjenelig – er tilstrekkelig.

Aurora – støtteforening for mennesker med psykiske helseproblemer – uttaler at de i prinsippet ønsker å fjerne en særlov om psykisk helsevern, og at all tvangslovgiving innenfor helse- og omsorgstjenesten bør samles i en felles lov med likelydende krav til vedtak og gjennomføring av for eksempel tvangsbestemmelser. Foreningen støtter likevel – på subsidiært grunnlag – forslaget til samleforskrift og departementets forslag til materielle endringer, fordi forslagene har til formål å styrke pasientens rettssikkerhet.

Utkast til resolusjon har vært forelagt arbeidsministeren, barne-, likestillings- og inkluderingsministeren, finansministeren, fornyings-, administrasjons- og kirkeministeren, justministeren, kommunal- og regionalministeren, kulturministeren, kunnskapsministeren og utenriksministeren.

3. Forskriftens hovedinnhold

Samleforskriften vil i hovedsak videreføre gjeldende forskrifter for det psykiske helsevernet. Forslaget innebærer derfor først og fremst tekniske og redaksjonelle endringer.

Forskriften fastsetter også enkelte endringer av betydning. For det første presiseres det hvilke hensyn som skal begrunne midlertidig godkjenning av institusjoner med ansvar for tvungen psykisk helsevern, men som ikke oppfyller de nærmere angitte vilkår i forskriften. Etter gjeldende bestemmelse kan Helsedirektoratet gi midlertidig godkjenning når ”særlige hensyn” tilsier det. Etter departementets vurdering er det uheldig at det i forskriften ikke er gitt føringer for når slik midlertidig godkjenning kan gis.

For det andre er fristen for når institusjonen senest må sende begjæring til kontrollkommisjonen om samtykke til forlengelse av tvungen psykisk helsevern utover ett år, utvidet fra tre til fire uker. Forslaget er begrunnet i behovet for økt saksbehandlingstid for kontrollkommisjonene og innebærer at institusjonene må være tidligere ute med å sende slik begjæring.

For det tredje fastsetter forskriften en plikt for den faglig ansvarlige til å gi en skriftlig redegjørelse for kontrollkommisjonen i alle klagesaker etter psykisk helsevernloven kapittel 3 og ved klage på overføringsvedtak. En rekke kontrollkommisjoner har gitt uttrykk for at en slik pliktbestemmelse er et nødvendig tiltak overfor faglig ansvarlige som ikke belyser saken godt nok.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forskriften anses ikke å ha nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser for helsetjenesten eller forvaltningen for øvrig.

5. Ikrafttredelse av forskriften

Det foreslås at forskriften trer i kraft fra 1. januar 2012.

Helse- og omsorgsdepartementet

t i l r å r

Forskrift om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern m.m. (psykisk helsevernforskriften) fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.